

AWARENESS OF STUDENTS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS ABOUT EPILEPSY

Dimitrina Blagoeva

Faculty of Public Health „Prof. Dr. Tsekomir Vodenicharov, MD”, Medical University –
Sofia, Bulgaria, dimi_blagoeva@abv.bg

Abstract: Epilepsy has been known and described since ancient times. Hippocrates described it as a disease of "brain origin" as early as about 450 BC. Epilepsy has no geographical, social, racial boundaries and affects both sexes and all ages. Worldwide, nearly 10.5 million children under the age of 15 suffer from epilepsy. Epilepsy is one of the most common chronic neurological diseases affecting the child's nervous system. Epilepsy can be genetic in nature and sometimes due to acquired causes, but more often epilepsy occurs as a result of the simultaneous presence of both genetic and acquired factors. The disease is characterized by recurrent bouts of loss of consciousness and/or motor, sensory and mental changes. In children with epilepsy, as a debilitating disease, all three health parameters are violated - physical, mental (mental) and social well-being. The **purpose of the present study** is to study and analyze the awareness of students in schools about the disease epilepsy. The **materials and methods** used in the study are sociological, documentary and graphical analysis of the results. The study included 174 students studying in educational institutions (primary, general and vocational) in the city of Sofia. **Results and discussion:** The students who participated in the study were mostly girls. The age of the majority of students is 15-19 years, and the schools in which they study are general education. Regarding their awareness of epilepsy, students indicate that they are familiar with it, as the main source of information is the Internet. **Conclusion:** It is necessary to conduct training of students from educational institutions on issues related to health and social problems of their classmates with epilepsy.

Keywords: awareness, epilepsy, students, school

ИНФОРМИРАНост НА УЧЕНИЦИТЕ В УЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ ЗА ЕПИЛЕПСИЯТА

Димитрина Благоева

Факултет обществено здраве „Проф.Д-р. Цекомир Воденичаров, дмн”, Медицински университет
София, dimi_blagoeva@abv.bg

Резюме: Епилепсията е известна и е описана още в дълбока древност. Хипократ я описва като заболяване с „произход в мозъка” още преди около 450 г. пр.н.е. Епилепсията няма географски, социални, расови граници и засяга двата пола и всички възрасти. В света близо 10.5 милиона деца под 15-годишна възраст страдат от епилепсия. Епилепсията е едно от най-често разпространеното хронично неврологично заболяване, засягащо детската нервна система. Епилепсията може да бъде с генетичен характер, а понякога да се дължи и на придобити причини, но по-често епилепсията възниква в резултат на едновременното наличие на генетични, така и на придобити фактори. Заболяването протича с характерни повтарящи се пристъпи от загуба на съзнание и/или моторни, сензорни и психични промени. При децата с епилепсия, като инвалидизираща болест са нарушени и трите здравни параметъра - физическо, психическо (умствено) и социално благополучие. **Целта** на настоящото изследване е да се проучи и анализира информираността на учениците в учебните заведения за заболяването епилепсия. **Материалите и методите**, използвани при проучването, са социологически, документален и графичен анализ на получените резултати. В проучването са включени 174 ученици, обучаващи се в учебни заведения (основни, общообразователни и професионални) на територията на град София. **Резултати и обсъждане:** Учениците взели участие в проучването са предимно момичета. Възрастта на по-голямата част от учениците е 15г.-19г., а училищата в които се обучават са общообразователни. Относно информираността им за епилепсията учениците посочват, че са запознати с нея, като основен източник на информация е интернет. **Заклучение:** Необходимо е провеждането на обучение на учениците от учебните заведения по въпросите, касаещи здравните и социалните проблеми на съучениците им със заболяване епилепсия.

Ключови думи: информираност, епилепсия, ученици, училище.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Епилепсията е известна и е описана още в дълбока древност. Хипократ я описва като заболяване с „произход в мозъка” още преди около 450 г. пр.н.е.

Епилепсията няма географски, социални, расови граници и засяга двата пола и всички възрасти. В света близо 10.5 милиона деца под 15-годишна възраст страдат от епилепсия. (Guerrini, Journal 2006, 367, p.499-524)

Епилепсията е едно от най-разпространените хронични неврологични заболяване. Тя не е единна нозологична единица, а симптом на много конгенитални (вродени или съществуващи при раждането) и придобити увреждания на централната нервна система. (Масларов, 2010)

Световната Лига за борба с епилепсията (International League Against Epilepsy, ILAE) и Международното Бюро за Епилепсия (International Bureau for Epilepsy, IBE) дефинират епилепсията като „мозъчно заболяване, характеризиращо се с трайно предразположение за генериране на епилептични пристъпи и с невробиологичните, когнитивни, психологични и социални последствия от това състояние”. (Нац. Консенсус 2017; Нац. Консенсус 2019)

Според дефиницията на Световната здравна организация. „здравето е „състояние на пълно физическо, психическо (умствено) и социално благополучие, а не непременно отсъствие на заболяване или слабост”. При децата с епилепсия, като инвалидизираща болест, и трите здравни параметъра са нарушени: физическото страдание е причинено от пристъпи и свързаните с тях усложнения; психическа дейност – нарушени когнитивни функции, емоционална и волева сфера и личностно развитие; социално благополучие - дезадаптация, причинено от изолация от публично развитие и познание. Социалната дезадаптация като особеност на заболяването влошава както нарушенията на формирането на образователната дейност и психическото развитие, така и хода на гърчовете, които съпътстват заболяването. (Blagoeva 2021)

Епилепсията може да бъде причинена от различни фактори, влияещи върху мозъка. Причини за развитие на епилепсията могат да бъдат различни фактори. Епилепсията може да бъде с генетичен характер, а понякога да се дължи и на придобити причини, но по-често епилепсията възниква в резултат на едновременното наличието както на генетични, така и на придобити фактори. Причините могат да варират в зависимост от това каква е възрастта на възникване на епилепсията. (Нац. Консенсус, 2017, 2019.; Шотеков, 2010)

Заболяването протича с характерни повтарящи се пристъпи от загуба на съзнание и/или моторни, сензорни и психични промени. Епилептичните пристъпи настъпват в резултат от внезапни хиперсинхронни електрични разряди на големи групи неврони. (Chakova, 1998, Journal (1-2), p.73-77).

Децата с епилепсия в училищна възраст имат затруднения в обучението, които са свързани с когнитивни дефицити и нарушена комуникация. Естеството на съзряване и формирането на структурни компоненти и връзките между тях в психологичните функционални системи имат свои особености при различните форми на епилепсия. (Троицкая, Л., 2007)

Психо-социалното развитие на детето, адаптиращо се чрез параметрите на висшите психични функции, има редица характеристики – когнитивни (познавателни) и афективни (емоционални, поведенчески). Основните когнитивни структури, изграждащи интелекта, са различни функции, които са социално значими за всяка възраст. Това са памет, възприятие, внимание, сензорно-моторна активност, аналитико-синтетични процеси. Спецификата на невро-психологичния дефицит при деца с епилепсия се определя от локализацията на епилептичната активност. Особеностите на психичните функции се проявяват при децата с епилепсия, развила се в ранна възраст, свързана с дисфункция на различни мозъчни области, поради негативното въздействие на епилептичната активност. [Троицкая, Л. (2007).]

Заболяването може да засегне и формирането на слухово-говорната памет, невербалните функции и комуникация. Към нарушенията, съпътстващи заболяването, са посочени още нарушение на вниманието, нарушения в невро-психичното развитие, нарушение в моториката. (Воронкова К.В., Петрухин А.С., 4/2011, стр.46-52; Балканская, С.В., Студеникин, В.М., Кузенкова, Л.М., Маслова, О.И., 2007; Благоева, Д., (2020), стр. 81-92)

2. ЦЕЛ

Целта на настоящото изследване е да се проучи и анализира информираността на учениците в учебните заведения за заболяването епилепсия.

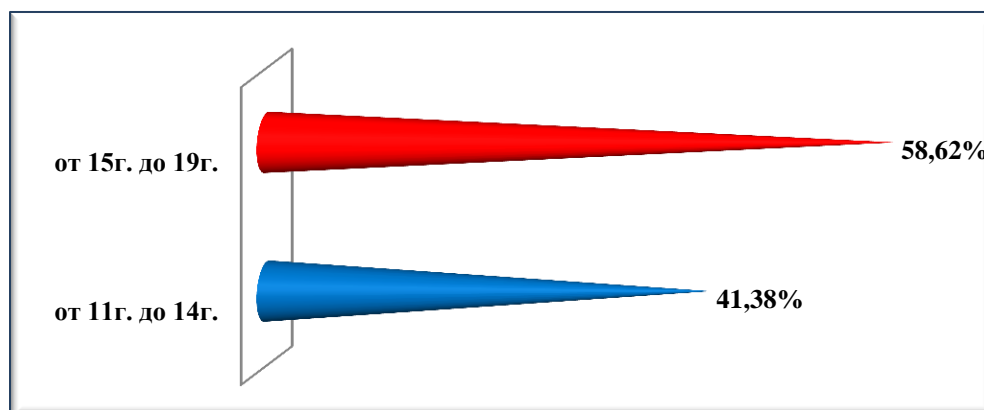
3. МЕТОДИ И МАТЕРИАЛИ

Проучването е проведено сред 174 ученици, обучаващи се в учебни заведения (основни, общообразователни и професионални) на територията на град София, в периода от месец Февруари до месец Май 2021 година. В изследването са използвани документален, социологически метод – проведено е анкетно проучване на

базата на доброволно и анонимно анкетиране по разработени специално за целта анкетни карти. Използван е статистически метод и метод за графичен анализ на получените данни. Графиките са изготвени посредством програмата Microsoft Office Excel.

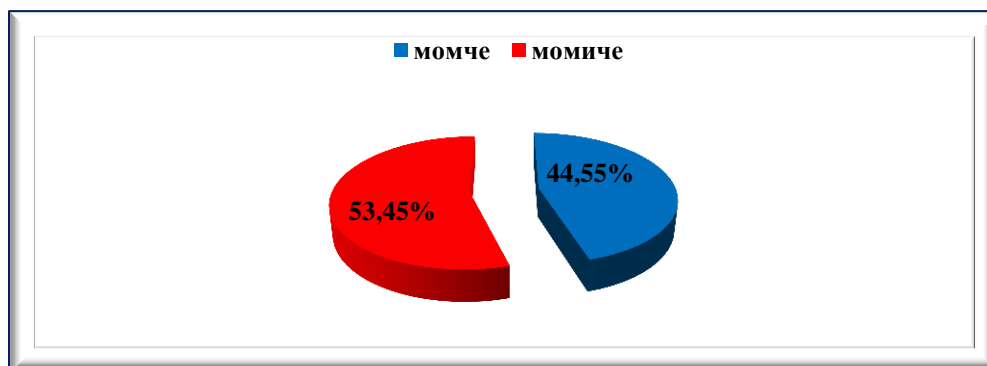
4. РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Възrastовата характеристика на учениците от учебните заведения, взели участие в анкетното проучване показва, че с най-висок относителен дял са групата на респондентите, на възраст от 15 до 19 години – 58,62%. На второ място са учениците на възраст от 11 до 14 години – 41,38%. (Фиг. 1)

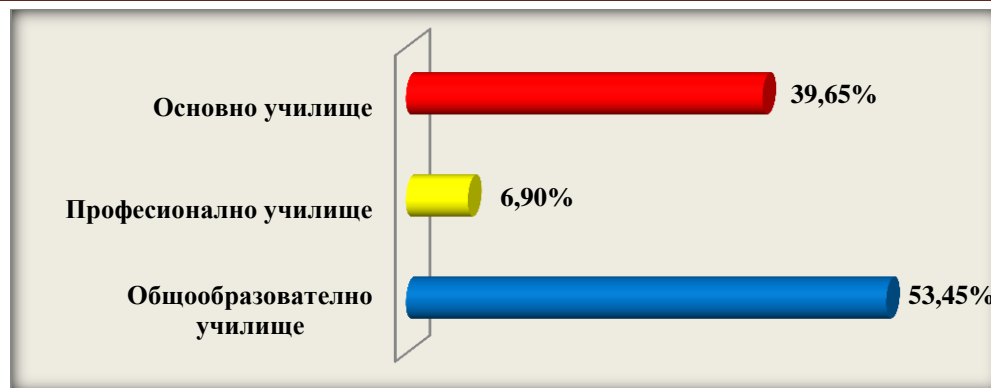
Фиг.1. Разпределение на учениците по възраст

На фигура 2 са представени даните от проведеното проучване на учениците от учебните заведения (основни, общообразователни и професионални). Резултатите показват, че с по-висок относителен дял 53,45% са момичетата, а относителният дял на момчетата взели участие в изследването е 44,55%.

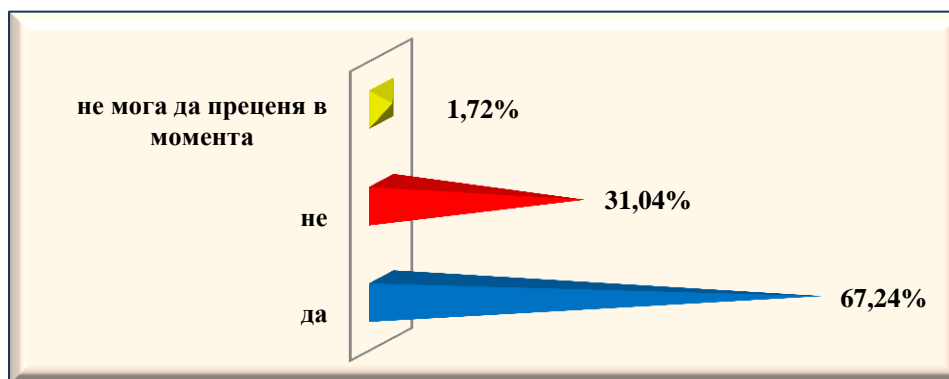
Фиг. 2. Разпределение на учениците по пол

Анализа на резултатите от проучването по отношение вида на учебното заведение (фиг.3) показва, че с най-висок относителен дял (53,45%) са учениците, които се обучават в общообразователни училища следвани от тези, които се обучават в основни училища – 39,65%. Най-малък е относителният дял на тези, които учат в професионални училища – 6,90%

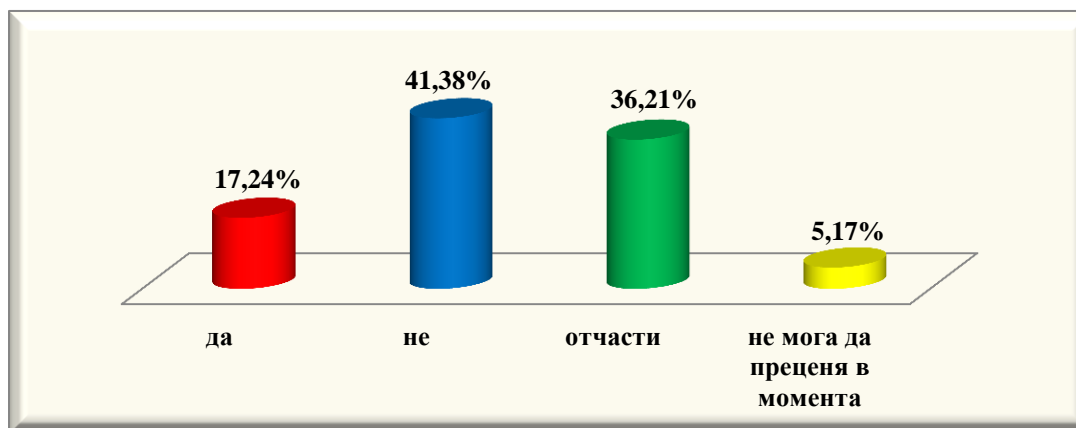
Фиг. 3. Разпределение на учениците, според училищата

На фигура 4 са представени данните от проведеното проучване, относно информираността на учениците за епилепсията. С най-висок относителен дял (67,24%) са респондентите посочили отговор „да”, че са информирани за епилепсията. По-малка част от учениците – 31,04% са посочили, че нямат информация за заболяването, а едва 1,72% от тях са посочили, че не могат да преценят колко са информирани за заболяването.

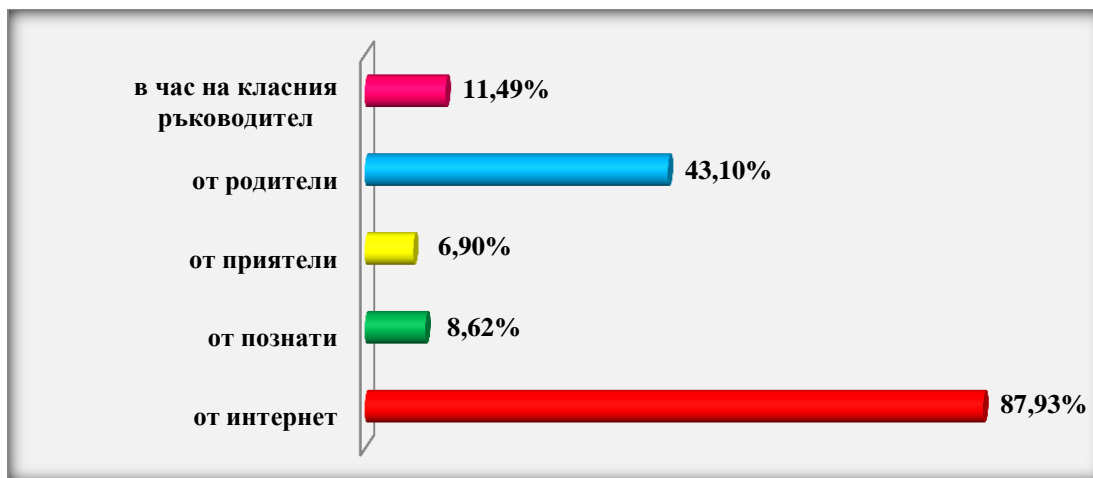
Фиг.4. Информираност на учениците за епилепсията

Представените данни на фигура 5 показват информираността на учениците за протичане на заболяването – епилепсия. Анализът на резултатите показва, че най-висок е относителният дял (41,38%) на учениците, които посочват, че не са запознати с протичането на заболяването. Част от учениците – 36,21% са запознати отчасти с протичането на болестта епилепсия. Едва 17,24% от респондентите са посочили, че имат информация как протича заболяването.

Фиг.5. Информираност на учениците за протичане на заболяването

Основният източник на информация, който учениците използват е интернет. Това показват и данните от проведеното изследване. Анализа на резултатите от проучването по отношение на източниците на информация за епилепсията показва (фиг.6), че с най-висок относителен дял (87,93%) са тези, които се информират от интернет. Относителният дял на учениците, които се информират от родителите си са 43,10%. На трето място учениците са посочили че се информират „в час на класния ръководител” (11,49%), а 8,62% се информират от познати.

Фиг. 6. Източници на информация за заболяването

5. ИЗВОДИ И ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Проведеното проучване установи, че по-голяма част учениците участвали в изследването са момичета (53,45%), а най-голяма е групата на учениците от общеобразователните училища – 53,45%. Повече от половината от учениците са посочили, че имат информация какво заболяване е епилепсията – 67,24%, но е голям и процентът на анкетираните, които посочват, че нямат информация как протича заболяването (41,38%).

В заключение, от получените резултати на проведеното проучване се установи, че учениците са посочват, че са информирани за заболяването, но нямат информация относно протичането на епилепсията, т.е. с какво се характеризира тя, а именно епилептични пристъпи, затруднения и изоставане в обучението. Необходимо е провеждане на обучения на учениците от учебните заведения по въпросите, касаещи здравните и социални проблеми на съучениците им с епилепсия в учебните заведения, за да могат учениците да бъдат подпомогнати от своите съученици при епилептичен пристъп и трудностите, които могат да възникнат в учебния процес.

ПРЕПРАТКИ

- Балканская, С.В., Студеникин, В.М., Кузенкова, Л.М., Маслова, О.И. (2007). „Ноотропные препараты в коррекции когнитивных функций у детей с эпилепсией”, Ж. Вопросы современной педиатрии том 6/ №2. <https://www.piqpharma.com/upload/iblock/192/19261f9e54a5632f63a2e3be6982cadb.pdf>
- Благоева, Д., Терзиева, А., Попова, Т., & Димитрова, А. (2016). Епилепсията – като заболяемост и значимост на проблема. Тридесет и седма научно-технологична сесия – София. "Гражданската идея в действие". Изд. „Темто”,
- Благоева, Д., Бикова, П., Димитрова, М., & Попова, Т. (2016). „Терапевтично-резистентна епилепсия при деца – съвременно хирургично лечение”. Сп. „Наука и здраве”, год VI, бр.3 (023), Изд. МК „Йорданка Филаретова”, Издател „Инфодент – БГ ООД”, стр.3-5.
- Благоева, Д. (2020). „Здравно-социални проблеми на децата с епилепсия”, Изд. Централна медицинска библиотека, МУ – София, ISBN978-619-7491-31-9., стр. 81-92;
- Воронкова, К.В., & Петрухин А.С. (2011). Нарушения когнитивных функций у больных с эпилепсией, возможности профилактики и коррекции: современное состояние проблемы”, Ж. „Стандарты лечения”, 4/2011, стр.46-52, <https://umedp.ru/upload/iblock/185/voronkova.pdf>,

- Масларов, Д. (2010). Неврология – за Факултетите по Обществено здраве. С. Изд. Темпора ЕООД, Национален консенсус за диагностика и лечение на епилепсията, сп. Българска неврология, том 18/бр.1, допълнение 2, 05/2017 г. <http://www.nevrologiabg.com/science/journal/issues/issue-2017/vol18-issue1-sup2> ISSN1311-8641
- Национален консенсус за диагностика и лечение на епилепсията, сп. Българска неврология, т. 20, допълнение 1, 02/2019 г. <http://www.nevrologiabg.com/wp-content/uploads/2019/03/BN-t20-sup1-KonsensusEpilepsia2.pdf> ISSN 1311-8641
- Троицкая, Л. (2007). Автореферат. „Нарушения познавателной деятельности у детей с эпилепсией и их коррекция”., <http://nauka-pedagogika.com/psihologiya-19-00-04/dissertaciya-narusheniya-poznavatelnoy-deyatelnosti-u-detey-s-epilepsiy-i-ih-korreksiya>
- Шотеков, П. (2010). Неврология, изд. „Арсо”, С.,
- Blagoeva, D. (2018). „Challenges for families of children with epilepsy”, KNOWLEDGE – Promoted in Agia Triada. Greece, 27-29.09.2018, International Journal Scientific papers vol. 26. 4., s.1051, ISSN 2545-4439. ISSN 1857-923X.
- Blagoeva, D. (2017). „Epilepsy - health education and student awareness”, ”International journal Knowledge vol. 45.4, ISSN 2545-4439 ISSN 1857- 923X, Global Impact & Quality factor 1,822/2017/, Knowledge without borders, Vrnjacka Banja - Serbia (09 – 11.04.2021), s. 889-892.
- Guerrini R. (2006). *Epilepsy in children*. Lancet. 367: 499-524. Извлечено на 18 май 2019, от <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0140673606681828>
- Stambolova, Iv., Kantareva, P., Popova, T., & Blagoeva, D. (2017). Policies for child health in pre-hospital assistance in Bulgaria. – In: From European to National Health Policy. Proceedings of the 1st International Conference On Public Health, pp. 479-482.
- <file:///C:/Users/Comp/Downloads/mediko-sotsialnaya-reabilitatsiya-detey-s-epilepsiy-obzor.pdf>, Извлечено на 05.09.2020 г.
- <https://www.coe.int/bg/web/compass/health>, Извлечено на 12.09.2020 г.